

Sygn. akt IV Pa 37/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 listopada 2014r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Jacek Witkowski
Sędziowie:	SO Elżbieta Wojtczuk SO Katarzyna Antoniak (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sąd. Marzena Mazurek

po rozpoznaniu w dniu 28 października 2014r. w Siedlcach

na rozprawie

sprawy z powództwa J. G.

przeciwko Szkole Podstawowej im. H. S. w (...)

o ustalenie istnienia umowy o pracę na czas nieokreślony i inne

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w S.IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia (...) sygn. akt IV P 680/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że ustala, iż strony łączy umowa o pracę na czas nieokreślony od 1 września 2013r.,

II. w pozostałej części oddala apelację,

III. znosi wzajemnie koszty procesu między stronami za drugą instancję.

Sygn. akt: IV Pa 37/14 **UZASADNIENIE**

Wyrokiem z (...) Sąd Rejonowy w (...) ustalił, że powódkę J. G. łączy z pozwaną Szkołą Podstawową im. H. S. w (...) od (...) umowa o pracę na czas nieokreślony, a w pozostałym zakresie powództwo oddalił i zniósł wzajemnie między stronami koszty procesu.

Rozstrzygnięcie to było wynikiem następujących ustaleń i wniosków Sądu Rejonowego:

W pozwie z (...) skierowanym przeciwko pozwanej Szkole Podstawowej w (...) powódka J. G. domagała się ustalenia rodzaju umowy o pracę zawartej w dniu (...) i dopełnienia godzin pracy do pełnego wymiaru 25/25. W uzasadnieniu pozwu wskazała, że jest nauczycielem mianowanym i brak jest przesłanek do nawiązania umowy na czas określony. Godziny zajęć w przedszkolu zostały przydzielone jako ponadwymiarowe innemu nauczycielowi. W dniu (...) podpisała umowę o pracę na czas określony do (...) w pełnym wymiarze, a w dniu (...) kolejną umowę o pracę na czas określony, tj. od (...) na stanowisku nauczyciela przedszkola w wymiarze 12,5/25, czyli pół etatu. Umowę tę podpisała będąc nieświadomą swoich praw. Do otrzymania świadectwa kompensacyjnego pozostało jej 3,5 roku. W dniu (...) na zebraniu Rady Pedagogicznej dyrektor zapoznała ją z aneksem do arkusza organizacyjnego. Dowiedziała się wówczas, że nauczyciel kontraktowy otrzymał 20/25 godzin, drugi nauczyciel 5,5/25 godzin, a ona – pół etatu. Po uzyskaniu porady prawnej w dniu (...) zwróciła się do dyrektorki o sprostowanie umowy i dopełnienie etatu, gdyż w przedszkolu są godziny ponadwymiarowe. Jednakże w dniu (...) usłyszała od dyrektorki, że jej druga umowa wygasa i nie musiała jej zatrudniać od tego roku szkolnego.

W odpowiedzi na pozew pozwana szkoła wniosła o oddalenie powództwa.

W uzasadnieniu stanowiska wskazała, że zawarcie z powódką umowy o pracę na czas określony zostało podyktowane czasowym finansowaniem przedszkola ze środków europejskich i niepewnością co do dalszego funkcjonowania tej placówki.

W piśmie procesowym z (...) pełnomocnik powódki sprecyzował powództwo wnosząc o ustalenie, że strony łączy umowa o pracę z (...) na czas nieokreślony w wymiarze 25/25 oraz zasądzenie kosztów zastępstwa według norm przepisanych. Jednocześnie na podstawie art. 86 i 88 kc w imieniu powódki uchylił się od oświadczenia woli z (...) dążącego do zawarcia umowy o pracę jako złożonego pod wpływem błędu wywołanego podstępem. Nadto wskazał, że interes prawny powódki w wytoczeniu powództwa o ustalenie w myśl art. 189 kpc polega na tym, iż ustalenie istnienia stosunku pracy na czas nieokreślony ma istotny wpływ na sferę jej praw i obowiązków. W interesie prawnym powódki leży otrzymanie odpowiedniego wynagrodzenia za wykonaną pracę, co jest tylko możliwe po sądowym stwierdzeniu, iż stosunek pracy łączący strony jest zawarty na czas nieokreślony.

Sąd Rejonowy ustalił, że powódka posiada stopień nauczyciela mianowanego. Zawarła ona ze Szkołą Podstawową w (...) trzy umowy o pracę na czas określony: od (...) na stanowisku nauczyciela przedszkola w wymiarze 25/25 etatu, od (...) na tych samych warunkach oraz od (...) jako nauczyciel – wychowawca przedszkola w wymiarze 12,5/25 etatu. W momencie zawierania pierwszej z wymienionych umów o pracę ówczesna dyrektor A. C. nie miała pewności, jak długo będzie funkcjonował punkt przedszkolny w Szkole Podstawowej w (...), gdyż miał być on finansowany przez rok ze środków unijnych, a nie było pewności co do dalszych jego losów. Z tych powodów zawarła z J. G. umowę o pracę na czas określony.

W przedstawionym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że roszczenie powódki zasługiwało na częściowe uwzględnienie.

Sąd wskazał, że roszczenie dotyczące ustalenia istnienia stosunku pracy na czas nieokreślony znalazło oparcie w treści art. 189 kpc i że powódka wykazała istnienie interesu prawnego do wytoczenia powództwa o ustalenie istnienia stosunku pracy na czas nieokreślony wskazując, że ma to istotny wpływ na sferę jej praw i obowiązków. Niewątpliwie bowiem ustalenie, że strony łączy stosunek pracy zawarty na czas nieokreślony będzie miał wpływ na chociażby konieczność wskazania przyczyny jego wypowiedzenia w razie zaistnienia konieczności jego zakończenia, co nie jest wymagane w sytuacji związania stron umową o pracę na czas określony.

Zgodnie z treścią art. 10 ust. 7 ustawy z 26 stycznia 1982r. Karta Nauczyciela w przypadku zaistnienia potrzeby wynikającej z organizacji nauczania lub zastępstwa nieobecnego nauczyciela, w tym w trakcie roku szkolnego, z osobą rozpoczynającą pracę w szkole, z nauczycielem kontraktowym lub nauczycielem mianowanym i z nauczycielem dyplomowanym, stosunek pracy nawiązuje się na podstawie umowy o pracę na czas określony.

Bezsporne jest, że w dniu (...). powódka uzyskała stopień nauczyciela mianowanego. W tych okolicznościach Sąd Rejonowy uznał, że konieczne było ustalenie, czy w niniejszej sprawie zaszyły przesłanki do zatrudnienia powódki w roku szkolnym (...), tj. od (...) w oparciu o umowę o pracę na czas określony, tj. czy zawarcie takiego rodzaju umowy o pracę zostało podyktowane potrzebą wynikającą z organizacji nauczania lub zastępstwem nieobecnego nauczyciela. Podkreślić należy, że cytowane przepisy zawierają normy bezwzględnie obowiązujące obie strony stosunku pracy, więc nie mogły zostać uchylone przez porozumienie stron np. w postaci podań powódki o zawarcie umowy o pracę na czas określony zaakceptowanych przez pozwanego w sytuacji, gdy winna zostać zawarta umowa o pracę na czas nieokreślony. Sąd Najwyższy w wyroku z 15 września 2006r. w sprawie I PK 62/06 (Pr. Pracy 2007/2/31) wskazał, że „Wyjątek dopuszczający zatrudnienie nauczyciela mianowanego na podstawie umowy o pracę na czas określony uregulowany został w art.10 ust.7 Karty Nauczyciela. W myśl tego przepisu jest to prawnie możliwe tylko wówczas, gdy zachodzi potrzeba zastępstwa nieobecnego nauczyciela lub potrzeba wynikająca z organizacji nauczania. Przepis ten, jako regulujący wyjątek od zasady, należy wyklądać ściśle. Zatrudnienie nauczyciela mianowanego na podstawie umowy o pracę na czas określony jest dopuszczalne tylko wówczas gdy staje się konieczne w świetle wynikających z tego przepisu przesłanek. Taka wyjątkowa podstawa zatrudnienia nie może być zależna od uznania pracodawcy. Byłoby to sprzeczne z gwarancyjnym charakterem norm prawnych regulujących stosunek pracy nauczyciela mianowanego”.

W ocenie Sądu Rejonowego pozwana nie wykazała, aby zawierając z powódką umowę o pracę w dniu (...)działała w warunkach przewidzianych w w/w art.10 ust.7 Karty Nauczyciela. Jak wyjaśniła świadek A. C., która zawierała z powódką przedmiotową umowę, jej rodzaj został podyktowany brakiem pewności odnośnie okresu, na jaki miał powstać punkt przedszkolny. W momencie zawierania tej umowy ówczesna dyrekcja wiedziała, że przedszkole będzie współfinansowane ze środków europejskich jedynie przez rok, natomiast nie wiedziała, czy po tym okresie ten punkt będzie funkcjonował dalej i czy jego finansowanie przejmie organ prowadzący.

W ocenie Sądu Rejonowego powyższe okoliczności zawarcia z powódką przedmiotowej umowy o pracę nie wyczerpują przesłanek wymienionych w art.10 ust.7 Karty Nauczyciela w postaci potrzeby wynikającej z organizacji nauczania lub zastępstwa nieobecnego nauczyciela. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z 19 stycznia 1998r. w sprawie I PKN 487/97 (OSNP 1999/1/6) „Warunki organizacji nauczania, umożliwiające zawarcie z nauczycielem umowy terminowej, nie dotyczą organizacji szkoły.”

W niniejszej sprawie rodzaj umowy o pracę został podyktowany organizacją punktu przedszkolnego, tj. niepewnością co do czasu jego finansowania ze środków unijnych, a nie organizacją nauczania np. sytuacją ograniczonego wymiaru godzin nauczania określonego przedmiotu (w całym roku szkolnym lub jego części). Tymczasem „Zatrudnienie nauczyciela spełniającego warunki z art.10 ust.2 pkt 2-4 ustawy z 26 stycznia 1982r. Karta Nauczyciela (Dz.U. Nr 3, poz.19 ze zm.) na podstawie umowy o pracę na czas określony, niezgodnie z przesłankami art.10 ust.4 tej ustawy, powoduje nawiązanie stosunku pracy na czas nie określony” (tak Sąd Najwyższy w uchwale z 14 czerwca 1994r. w sprawie I PZP 28/94, OSNP 1994/10/160).

Mając na uwadze powyższe argumenty Sąd Rejonowy na podstawie art.10 ust.4 Karty Nauczyciela w zw. z art.189 kpc ustalił jak w pkt I wyroku.

Za nieuzasadnione Sąd Rejonowy uznał natomiast żądanie powódki ustalenia wymiaru jej czasu pracy na 25/25 godzin tygodniowo. W ocenie Sądu stosunek pracy w tym zakresie został między stronami zmodyfikowany na podstawie ich oświadczeń woli zawartych w umowie o pracę z (...)Strony zgodziły się, aby od (...) powódka wykonywała swoje obowiązki w wymiarze 12,5/25 godzin tygodniowo.

Sąd zauważył, że w piśmie procesowym z(...) pełnomocnik powódki na podstawie art.86 i 88 kc w jej imieniu uchylił się od oświadczenia woli z (...) dążącego do zawarcia umowy o pracę jako złożonego pod wpływem błędu wywołanego podstępem, lecz oświadczenie to okazało się bezskuteczne. Analizując treść przedmiotowej umowy o pracę wskazać należy, że oświadczenie woli powódki zostało złożone w dniu (...) Tymczasem jej pełnomocnik uchylił się od oświadczenia woli wskazując jego datę na (...) W niniejszej sprawie brak jest oświadczenia woli powódki z tego

dnia modyfikującego treść łączącego strony stosunku pracy. Zatem pełnomocnik powódki uchylił się w jej imieniu od nieistniejącego oświadczenia, co nie mogło odnieść żadnych skutków prawnych.

W tym stanie rzeczy Sąd Rejonowy uznał, że w drodze zgodnych oświadczeń woli zawartych w umowie o pracę z (...) strony ustaliły, że od (...)wymiar czasu pracy powódki będzie wynosił 12,5/25. Zatem żądanie ustalenia, że strony łączą stosunek pracy w pełnym wymiarze czasu pracy nie mogło odnieść skutku.

Z uwagi na częściowe uwzględnienie żądań stron, na podstawie art.100 kpc Sąd Rejonowy zniósł wzajemnie koszty procesu.

Od powyższego wyroku apelację złożyła pozwana Szkoła Podstawowa im. H. S. w (...)zaskarżając go w zakresie punktu I i III ,tj. w części ustalającej, że od (...) strony łączy umowa o pracę na czas nieokreślony oraz w części dotyczącej kosztów postępowania zarzucając mu:

naruszenie przepisów prawa procesowego ,tj. przepisu art.233§1 kpc poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów i brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez poczynienie błędnych ustaleń oderwanych od realiów funkcjonowania punktu przedszkolnego w pozwanej szkole i wywiedzenie z nich niekorzystnych dla pozwanej skutków prawnych, w szczególności dotyczących uznania, że czasowe zorganizowanie takiej placówki oświatowej nie uzasadnia zawarcia umowy z zatrudnionymi w niej nauczycielami wychowania przedszkolnego na czas określony,

naruszenie przepisów prawa materialnego ,tj. art.10 ust.7 ustawy Karta Nauczyciela przez jego błędną wykładnię, a w konsekwencji błędne uznanie, że w punkcie przedszkolnym w Szkole Podstawowej w (...)nie zaistniały warunki wpływające bezpośrednio na organizację nauczania upoważniające Dyrektora do zawarcia z powódką umowy o pracę na czas określony w sytuacji, gdy czasowe utworzenie punktu przedszkolnego, uzależnionego od środków finansowych pochodzących z Unii Europejskiej uzasadniało zawarcie takiej umowy.

Wskazując na powyższe pozwana wniosła o zmianę wyroku poprzez oddalenie powództwa w zaskarżonej części oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanej na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej szkoły okazała się uzasadniona w części, w jakiej zakwestionowała ustalenie, że od (...) strony związane są umową o pracę na czas nieokreślony. W ocenie Sądu Okręgowego Sąd Rejonowy co do zasady słusznie uznał, że w sprawie istnieją okoliczności do ustalenia, iż strony są związane umową o pracę na czas nieokreślony, jednakże nie od (...)

W pierwszej kolejności wskazać należy, że Sąd Rejonowy jako podstawę swojego rozstrzygnięcia wskazał przepis art.104 Karty Nauczyciela w związku z art.189 kpc. Zauważyć jednak należy, że przepis art.10 ust.4 Karty Nauczyciela dotyczy nauczyciela kontraktowego stanowiąc, że stosunek pracy z nauczycielem kontraktowym nawiązuje się na podstawie umowy o pracę zawieranej na czas nieokreślony, z zastrzeżeniem ustępu 7. Tymczasem, jak ustalił Sąd Rejonowy i co jest bezsporne, w rozpatrywanym okresie powódka była nauczycielem mianowanym. Zatem zastosowanie do powódki znajduje nie przepis art.10 ust.4 Karty Nauczyciela, ale przepis art.10 ust.5 i 10 ust.6 tej ustawy. Sąd Rejonowy oceniając okoliczności sprawy pominął te uregulowania i w konsekwencji niezasadnie uznał, że strony związane są umową o pracę na czas nieokreślony już od (...)

Zgodnie z art.10 ust.5 Karty Nauczyciela stosunek pracy z nauczycielem mianowanym i nauczycielem dyplomowanym nawiązuje się na podstawie mianowania, jeżeli spełnione są warunki wymienione w pkt od 1 do 6, z których 6 brzmi: „istnieją warunki do zatrudnienia nauczyciela w szkole w pełnym wymiarze zajęć na czas nieokreślony”. Z kolei

przepis art.10 ust.6 w/w ustawy stanowi, że w przypadku braku warunków do zatrudnienia nauczyciela, o których mowa w ust.5 pkt 6, stosunek pracy z nauczycielem mianowanym lub dyplomowanym nawiązuje się na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony w niepełnym wymiarze, z zastrzeżeniem ustępu 7. Przywołany zaś ustęp 7 art.10 Karty Nauczyciela stanowi, że w przypadku zaistnienia potrzeby wynikającej z organizacji nauczania lub zastępstwa nieobecnego nauczyciela, w tym w trakcie roku szkolnego, z osobą rozpoczynającą pracę w szkole, z nauczycielem kontraktowym lub z nauczycielami, o których mowa w ust.5 (a zatem nauczycielami mianowanymi i dyplomowanymi), stosunek pracy nawiązuje się na podstawie umowy o pracę na czas określony.

Odnosząc powyższe uregulowania do okoliczności sprawy stwierdzić należy, że brak jest podstaw do uznania za Sądem Rejonowym, że już od(...) strony związane są umową o pracę na czas nieokreślony. Zgodnie z przywołanym wyżej art.10 ust.5 Karty Nauczyciela, jeśli uznać - tak jak Sąd pierwszej instancji -, że już w dniu (...),tj. w dacie rozpoczęcia przez powódkę pracy w pozwanej szkole istniały przesłanki do zatrudnienia powódki w pełnym wymiarze zajęć (tak w umowie o pracę z (...)na czas nieokreślony, to podstawę nawiązania stosunku pracy z powódką powinno stanowić mianowanie, a nie umowa o pracę na czas nieokreślony. Sąd Rejonowy nie odniósł się do tej kwestii, ale okoliczności sprawy wskazują, że w dacie zawarcia z powódką zarówno pierwszej, jak i drugiej umowy o pracę (odpowiednio w dniu (...)) na czas określony ,tj. do zakończenia danego roku szkolnego nie istniały warunki do zatrudnienia powódki w pełnym wymiarze zajęć na czas nieokreślony. Z okoliczności sprawy wynika, że punkt przedszkolny przy Szkole Podstawowej w (...)został utworzony w ramach programu operacyjnego Kapitał ludzki w celu poprawy dostępności do edukacji przedszkolnej w Gminie Ż. i w myśl postanowień umowy o dofinansowanie projektu zawartej w dniu (...) między Województwem (...) a Gminą Ż. jego realizacja w pierwszych dwóch latach istnienia miała być współfinansowana ze środków unijnych. Z uchwały Rady Miejskiej w Ż. z (...)w sprawie zgody na realizację w/w projektu (k.81) wynika, że przedmiotowy punkt przedszkolny miał być utworzony bez określenia w czasie jego istnienia, niemniej z wniosku o dofinansowanie projektu, stanowiącego integralną część w/w umowy wynika, że środki unijne na dofinansowanie tego punktu miałyby być przekazywane – pod warunkiem spełnienia warunków umowy - przez dwa lata funkcjonowania punktu. Po pomyślnym zakończeniu realizacji projektu, czyli od (...) środki na finansowanie tego punktu miała zapewnić Gmina Ż.. Powyższe uprawnia do wniosku, że w dniu (...),tj. w dniu rozpoczęcia pracy przez powódkę, co zbiegło się z początkiem funkcjonowania punktu przedszkolnego oraz na początku kolejnego roku szkolnego ,tj. w dniu (...) brak było warunków do zatrudnienia powódki w pozwanej szkole w pełnym wymiarze zajęć na czas nieokreślony. Nie zaszły zatem warunki do zatrudnienia powódki na podstawie przewidzianej w art.10 ust.5 Karty Nauczyciela.

W przekonaniu Sądu Okręgowego w sprawie nie zachodziły również przesłanki do tego, aby od (...) zatrudnić powódkę na warunkach określonych w art.10 ust.6 Karty Nauczyciela ,tj. na czas nieokreślony w niepełnym wymiarze zajęć. Niezależnie od tego, że w roku szkolnym (...)powódka była zatrudniona w pełnym wymiarze zajęć wskazać należy, że apelujący słusznie podniósł, że w sprawie zachodził wyjątek, o którym mowa w art.10 ust.7 Karty Nauczyciela uzasadniający zawarcie z powódką w pierwszych dwóch latach funkcjonowania punktu przedszkolnego umowy o pracę na czas określony. Sąd Okręgowy podziela argumentację Sądu Rejonowego, że potrzeba wynikająca z organizacji nauczania, o której mowa w art.10 ust.7 ustawy, nie może być utożsamiana z potrzebą wynikającą z organizacji szkoły. Zauważyć jednak należy, że punkty przedszkolny, który powstał przy Szkole Podstawowej w (...)został utworzony w celu realizacji w pierwszej kolejności określonego projektu rozpisanego na dwa lata szkolne ((...) i (...)). Dlatego słusznie uznał apelujący, że zarówno w dniu (...)jak i w dniu (...) brak było warunków do zawarcia z powódką umowy o pracę na czas nieokreślony. Natomiast, z chwilą zakończenia roku szkolnego (...) z którą tą chwilą zakończyła się również realizacja projektu w ramach programu operacyjnego Kapitał ludzki, odpadła podstawa do dalszego zatrudnienia powódki na czas określony. Od (...) punkt przedszkolny funkcjonuje, a środki na jego funkcjonowanie zapewnia w całości organ prowadzący. Dlatego w ocenie Sądu Okręgowego pozbawione podstaw faktycznych i prawnych było zawarcie z powódką w dniu (...)umowy o pracę na czas określony od (...) Zawartą wówczas umowę należy uznać za umowę zawartą na czas nieokreślony. W ocenie Sądu Okręgowego niezasadne są argumenty pozwanej jakoby w dniu (...) w dalszym ciągu nie istniały warunki do zatrudnienia powódki na czas nieokreślony. Przeczą temu okoliczności sprawy w tym również to, że od (...) pozwana zawarła umowę o pracę na czas nieokreślony z innym nauczycielem – wychowawcą przedszkola ,tj. z A. Ś. (umowa o pracę na czas nieokreślony z A. Ś. z (...) k.30), z

która wcześniej podobnie jak z powódką zawierała umowy o pracę na czas określony (umowy k.31-33). Brak jest jakichkolwiek podstaw do różnicowania sytuacji prawnej nauczycieli w tym samym punkcie przedszkolnym, w sytuacji odpadnięcia przesłanek, o których mowa w art.10 ust.7 Karty Nauczyciela.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art.386§1 kpc zmienił częściowo zaskarżony wyrok i orzekł jak w punkcie I wyroku. W pozostałej części na podstawie art.385 kpc apelację pozwanej oddalił. W zakresie kosztów procesu za drugą instancję Sąd Okręgowy na podstawie art.100 kpc orzekł o ich wzajemnym zniesieniu.